

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته مطالعات منطقه ای

موضوع:

کارکرد قدرت نرم ایالات متحده امریکا در جنگ خلیج

فارس (۲۰۱۰-۲۰۰۳)

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر سیدعلی طباطبائی پناه

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر جواد حق شناس

پژوهشگر :

علی اکبر آرزومند

سال تحصیلی:

۸۹-۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تشکر و قدردانی

اینک که با توفیق خداوند متعال توانستم این اثر را به پایان برسانم از همه عزیزانی که در شکل گیری این پژوهش مشوقم بودند تشکر نموده و بر خود لازم می دانم از استاد گرامی جناب آقای دکتر سید علی طباطبایی پناه که به عنوان استاد راهنما همواره یار و یاور من در این پژوهش بودند و همچنین از جناب آقای دکتر محمد جواد حق شناس که به عنوان استاد مشاور از راهنمایی ها و مشاوره های ایشان نهایت بهره را بردم، قدر دانی نمایم.

تقدیم به:

همسر و فرزند عزیزم امیرحسین

بسمه تعالی

دانشکده علوم سیاسی

این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی کد واحد : ۱۰۱ کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۲۰۸۱۰۸۹۲۰۰۱

عنوان پایان نامه : کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰-۲۰۰۳)

نام و نام خانوادگی دانشجو : علی اکبر آرزومند
شماره دانشجویی : ۸۷۰۸۵۰۰۹۴۰۰
رشته تحصیلی : مطالعات منطقه ای

تاریخ شروع پایان نامه : ۸۹/۸/۲۰
تاریخ اتمام پایان نامه : ۹۰/۶/۲۲

استاد راهنما : جناب آقای دکتر سید علی طباطبائی پناه
استاد مشاور : جناب آقای دکتر محمدجواد حق شناس

آدرس و شماره تلفن : تهران-بزرگراه شهید بابایی- لویزان ۳- بلوک ۲۱- واحد ۳۲ ۰۹۱۲-۳۳۶۳۸۶۹

چکیده:

اصطلاح قدرت نرم شاید واژه ی تازه ای باشد ولی کارکرد آن قدیمی است و کشورهای قدرتمند اروپایی همچون انگلستان، فرانسه و... در قرون گذشته آن را به کار می بردند. از نظر سیر تاریخی؛ قبل از عصر اطلاعات، قدرت سخت گفتمان غالب و مسلط بر مناسبات داخلی و بین المللی کشورها بوده است. البته هنوز هم بعضی کشورها از این گفتمان استفاده می کنند اما با ورود به عصر اطلاعات رفته رفته گفتمان سخت اهمیت و کارکرد خود را از دست داده و جای خود را به گفتمان نرم مبتنی بر اقناع ترجیحات دیگران می دهد به این خاطر که با پیشرفت تکنولوژی، انقلاب اطلاعات و جهانی سازی، دیگر مرزهای خودی و محلی کم رنگ شده و می توان با استفاده از تکنولوژی نیازهای افکار عمومی و مخاطبان را برآورد نمود.

با عنایت به اینکه ایالات متحده آمریکا در زمینه استفاده از قدرت نرم از جمله کشورهای نسبتاً دیر آمده می باشد ولی با در پیش گرفتن یک سیاست داخلی و خارجی متوازن هم اکنون علاوه بر در اختیار داشتن پیشرفته ترین - نه بزرگترین - نیروی نظامی جهان که پیشرفت آن با گام های سریع و بلند ادامه دارد، از لحاظ قدرت نرم نیز کلاس خاصی دارد و در این زمینه هیچ کشوری داری امکانات آمریکا نیست و این کشور با استفاده از جدید ترین ابزارها و تکنیک ها در جهت افزایش قدرت نرم خود تلاش می کند تا بتواند با صرفه هزینه کمتری به اهداف و منافع خود دست پیدا کند که به عنوان نمونه می توان به استفاده این کشور از قدرت نرم در جنگ سوم خلیج فارس اشاره نمود به طوری که اگر جنگ سوم خلیج فارس را به یک کوه یخی تشبیه کنیم فقط قسمت نظامی آن بالای آب بود و دیده می شد اما قسمت بزرگ تر آن زیر آب بود که با تارو پودهای نرم افزاری و روانی به هم دوخته شده بود.

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات

- ۱-۱- بیان مسأله..... ۲
- ۱-۲- اهداف تحقیق..... ۵
- ۱-۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن..... ۵
- ۱-۴- سوالات و فرضیه تحقیق..... ۵
- ۱-۵- تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی..... ۶
- ۱-۶- روش تحقیق..... ۷
- ۱-۷- روش گردآوری اطلاعات..... ۸
- ۱-۸- قلمرو تحقیق..... ۸
- ۱-۹- محدودیت ها و مشکلات تحقیق..... ۸
- ۱-۱۰- چارچوب نظری تحقیق..... ۸

فصل دوم : مطالعات نظری

- ۲-۱- تعریف قدرت نرم و مفهوم آن..... ۱۰
- ۲-۲- ویژگی های قدرت..... ۱۵
- ۲-۳- منابع قدرت..... ۱۶
- ۲-۴- قدرت و اقتدار..... ۱۷

- ۱۹-۵-۲- قدرت و نفوذ.....
- ۲۰-۶-۲- قدرت نرم.....
- ۲۷-۷-۲- منابع قدرت نرم.....
- ۳۴-۸-۲- روش های اعمال قدرت نرم.....
- ۳۵-۹-۲- سیر تاریخی کاربرد قدرت نرم.....

فصل سوم: مولفه های مهم قدرت نرم ایالات متحده آمریکا

- ۳۹-۱-۳- دیپلماسی عمومی.....
- ۴۸-۲-۳- فرهنگ.....
- ۵۵-۳-۳- رسانه ها.....
- ۵۵-۱-۳-۳- روزنامه.....
- ۵۷-۲-۳-۳- مجله.....
- ۵۸-۳-۳-۳- رادیو و تلویزیون.....
- ۶۰-۴-۳-۳- امکانات ماهواره ای.....
- ۶۳-۵-۳-۳- خبرگزاری های داخلی و خارجی.....
- ۶۴-۶-۳-۳- اینترنت.....
- ۶۵-۷-۳-۳- سینما.....
- ۶۹-۴-۳- شاخص های اجتماعی.....
- ۷۳-۵-۳- توانمندی اقتصادی.....

فصل چهارم : پیشینه کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا (جنگ سرد)

- ۷۸-۱-۴-مقدمه.....
- ۸۲-۲-۴-فعالیت های شبکه سازی.....
- ۸۶-۳-۴-دیپلماسی عمومی و فرهنگی.....
- ۹۲-۴-۴-عملیات روانی.....
- ۱۰۲-۵-۴-رسانه ها.....

فصل پنجم : کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰-۲۰۰۳)

- ۱۰۷-۱-۵-مقدمه.....
- ۱۱۳-۲-۵-کارکرد قدرت نرم آمریکا قبل از جنگ.....
- ۱۲۱-۳-۵-کارکرد قدرت نرم آمریکا در طول جنگ.....
- ۱۲۳-۳-۵-۱-رسانه ها در طول جنگ.....
- ۱۳۳-۳-۵-۲-عملیات روانی در طول جنگ.....
- ۱۴۸-۴-۵-کارکرد قدرت نرم آمریکا پس از جنگ.....
- ۱۵۰-۴-۵-۱-هنجارسازی.....
- ۱۵۴-۴-۵-۲-دموکراسی سازی.....
- ۱۵۸-۴-۵-۳-ملت سازی.....

فصل ششم : نتیجه گیری و پیشنهادها

- ۱۶۲-نتیجه گیری.....

تعه‌دنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب علی اکبر آرزومند دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۷۰۸۵۰۰۹۴۰۰ در رشته مطالعات منطقه ای که در تاریخ ۹۰/۶/۲۲ از پایان نامه خود تحت عنوان کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰-۲۰۰۳) با کسب نمره -/۱۸ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: علی اکبر آرزومند

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۰/۶/۲۲

آقای علی اکبر آرزومند دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به حروف هجده تمام و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فصل اول:

کلیات

عنوان تحقیق:

کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰-۲۰۰۳)

۱-۱- بیان مسأله:

از دیر باز نظام بین الملل، رویدادها و فراز و فرود های فراوانی را شاهد بوده است، معاهده وستفالی (۱۶۴۸)، کنگره وین (۱۸۱۵)، جنگ های جهانی اول و دوم، جنگ سرد و فروپاشی شوروی از جمله رویدادهای مهم نظام بین الملل بوده اند که هر یک تأثیرات ژرفی را بر جای گذاشته اند.

متعاقب فروپاشی شوروی در آغاز آخرین دهه قرن بیستم، ماهیت نظام بین الملل به گونه ای وسیع، با تغییرات همراه بوده است. در این دوران ایالات متحده آمریکا که از رقابت چهل ساله جنگ سرد پیروز خارج شده بود به عنوان قدرت برتر جهانی و بزرگ ترین بازیگر نظام بین الملل ظاهر گردید و روز به روز بر قدرت خود افزود، به طوری که امروزه قدرت آمریکا با فاصله زیادی از سایر بازیگران در سطح بسیار بالایی قرار دارد.

با این حال طی دهه آخر قرن بیستم ایالات متحده آمریکا با مشارکت سایر قدرت ها در بحران های منطقه ای مانند جنگ دوم خلیج فارس (۱۹۹۱)، منازعات بالکان (بوسنی هرزگوین و کوزوو) و بحران های قاره آفریقا حضور داشته است.

پس از روی کار آمدن جورج دبلیو بوش در انتخابات سال ۲۰۰۰ و به دست گرفتن قدرت توسط نو محافظه کاران و متعاقب آن وقوع رویدادهای ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در نیویورک و واشنگتن و ایجاد دشمنی جدید به نام تروریسم، رویکرد استراتژیک آمریکا نسبت به مسایل جهانی دست خوش تحول عمیقی گردیده و استراتژی جنگ پیش دستانه، از سوی رئیس جمهور آمریکا پس از ۱۱ سپتامبر اعلام شد.

با توجه به این رویکرد در ۷ اکتبر ۲۰۰۱ دولت ایالات متحده آمریکا با طرح تهدیدات تروریسم و وارد کردن اتهام به گروه القاعده و پس از یک اولتیماتوم به گروه طالبان که حاضر به قطع همکاری با شبکه القاعده نشده بود، به همراه بریتانیا شروع به حملات هوایی علیه مواضع، استحکامات نظامی و اردوگاه های آموزشی آنها در افغانستان نموده و به سرعت توانستند گروه های یاد شده را تار و مار نمایند. ایالات متحده پس از تهاجم به افغانستان و سرنگونی رژیم طالبان بر لزوم تداوم جنگ علیه تروریسم اصرار کرده و بر این مبنا با مرتبط معرفی کردن رژیم صدام با شبکه القاعده، با به کارگیری مجموعه ای از مؤلفه های قدرت نرم با پیام هایی نظیر وجود سلاح های کشتار جمعی در عراق، دیکتاتوری صدام و وجود صدام به عنوان اولین تهدید برای صلح و ثبات منطقه، تلاش نمود تا شرایط بین المللی، افکار عمومی مردم آمریکا و شرایط روانی داخلی عراق را برای حمله نظامی آماده نموده و همچنین اقدام نظامی علیه عراق را نه تنها ضروری بلکه اجتناب ناپذیر نشان دهد و این کار را به گونه ای انجام داد که رژیم بعثی در هنگام حمله نظامیان آمریکایی، انگلیسی و سایر نیروهای ائتلاف موفق به بسیج مردم برای مقابله با متجاوزان غربی نگردد.

بعد از پایان درگیری و سرنگونی رژیم بعثی در عراق، ایالات متحده هدف خود را اجرای طرح موسوم به خاورمیانه بزرگ اعلام کرد. به موجب این طرح آمریکا در نظر دارد عراق را به یک نمونه موفق دموکراسی در منطقه تبدیل نماید. به اعتقاد آمریکا، ایجاد دموکراسی در عراق امواجی به وجود خواهد آورد که تمام منطقه را تحت تاثیر قرار خواهد داد. (جعفری ولدانی، ۱۳۸۸، ۸۵) البته عراق پس از جنگ نیاز به یک ثبات و امنیت داشت تا آمریکا برای رسیدن به اهداف خود با مشکلات کمتری روبرو گردد. به همین منظور این کشور پس از جنگ سعی نمود با بهره گیری از قدرت نرم خود ضمن ایجاد ثبات و امنیت در این کشور از عراق به عنوان الگویی برای سایر کشورهای خاورمیانه استفاده نموده و همچنین اقدام خود در حمله به عراق را موفقیت آمیز جلوه دهد. این کشور به مانند

قبل و حین جنگ، پس از جنگ نیز با ابزارهای قدرت نرم درصدد رسیدن به اهداف خود برآمد به همین دلیل پس از سقوط بغداد به کمک بریتانیا با استفاده از کانال های تلویزیونی عراق شروع به پخش برنامه برای مردم این کشور نمود و همچنین از دیگر اقدامات آمریکا در جهت هدایت افکار عمومی، انتصاب یک مدیر برای تلویزیون عراق بود. بدین منظور «احمد الکرابی» کارمند سابق بخش عربی رادیو بین المللی سوئد و پس از آن رادیو آزاد عراق در لندن، از طرف مقامات آمریکایی مسئول راه اندازی تلویزیون عراق شد. شاغل بودن وی در رادیو سوئد - که از وجهه بین المللی در دموکراتیک بودن برخوردار است - این امید را به وجود آورد که تلویزیون عراق بتواند به رسانه ای دموکراتیک تبدیل شود. (ضیائی پرور، ۱۳۸۹، ۱۲۲)

بدین ترتیب برنامه های تلویزیون دولتی عراق که در زمان جنگ قطع شده بود فعالیت خود را آغاز کرد و در برنامه آزمایشی خود اخبار، گزارش های سیاسی و اجتماعی، آوازه های عربی و نمایش پخش می کرد. در خاورمیانه نیز که هدف اصلی آمریکا می باشد این کشور اقدامات نرم افزاری خود را گسترش داد. به عنوان نمونه ایالات متحده با تأسیس شبکه های تلویزیونی، رادیویی و ماهواره ای برای خاورمیانه و همچنین افزایش بودجه برای متنوع سازی برنامه ها و زیادتر نمودن ساعات پخش کانال های تلویزیونی و رادیویی صدای آمریکا موسوم به VOA سعی کرده تا افکار عمومی را همسو با اهداف و خواسته های خود شکل دهد. تمام این اقدامات در راستای هنجارسازی و اشاعه دموکراسی در کشورهای خاورمیانه می باشد که البته این مهم مستلزم برنامه ریزی های بلند مدت می باشد.

مسئله اصلی این پژوهش چگونگی کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰ تا ۲۰۰۳) می باشد و اینکه آمریکا چگونه قبل از جنگ و پس از آن از قدرت نرم خود برای اقناع و همسو سازی افکار عمومی در جهت اهداف و اقدامات خود استفاده نموده است.

۱- ۲- اهداف تحقیق:

- ۱- شناخت پیشینه، ابعاد، منابع، ویژگی ها و روش های اعمال قدرت نرم.
- ۲- شناخت عملکرد آمریکا در به کارگیری قدرت نرم علیه سایر کشورها.
- ۳- مطالعه رفتار خارجی ایالات متحده آمریکا در قبال عراق در مقطع زمانی مورد بحث و بررسی چرایی و چگونگی آن رفتار جهت پیش بینی و تدبیر راه کارهای مناسب به منظور جلوگیری از بروز اقدامات مشابه که می تواند صلح و امنیت بین المللی را به مخاطره اندازد.

۱- ۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن:

اگرچه به نظر می رسد ایالات متحده آمریکا برای سرنگونی رژیم بعثی در عراق فقط از قدرت سخت خود استفاده نمود ولی این نکته مبرهن است که این کشور در طی جنگ و پس از آن از قدرت نرم خود نیز برای همسو سازی و اقناع افکار عمومی در جهت اقدامات خود بهره برده است. اگر قبلاً کشورها و جوامع فقط از استیلای نظامی غرب ترس داشتند، امروزه با گسترش و پیشرفت فناوری این کشورها آرام تر، نامحسوس تر و به مراتب خطرناک تر از قبل توسط جهان غرب و به ویژه آمریکا تهدید می شوند. از طرفی دیگر کشورهای قدرتمند نیز به این نکته پی برده اند استفاده از قدرت نظامی در جهت رسیدن به اهداف خود با استفاده از ابزار نظامی بسیار پر هزینه خواهد بود بنابراین سعی می کنند از راه های کم هزینه تری به اهداف و خواسته های خود جامه عمل بپوشانند و آن استفاده از قدرت نرم است.

۱- ۴- سئوالات و فرضیه های تحقیق:

سئوال اصلی تحقیق عبارت است از: کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در تأثیر گذاری و کنترل اوضاع جنگ عراق از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۰ چگونه بوده است؟

سئوالات فرعی زیادی در ارایه طرح تحقیق متصور می باشد که سعی شده به برخی از آنها پاسخ گفته شود. سئوالات فرعی عبارتند از:

- ۱- قدرت نرم، منابع، ویژگی ها و روش های اعمال آن چیست؟
- ۲- آمریکا چگونه از قدرت نرم خود در قبال سایر کشورها سود می برد؟
- ۳- ایالات متحده آمریکا کدامیک از مؤلفه های قدرت نرم را در جنگ عراق استفاده نموده است؟
- ۴- میزان تأثیر قدرت نرم آمریکا در سرنگونی رژیم بعثی تا چه حدی بوده است؟
- ۵- آیا ایالات متحده در توجیه حمله نظامی به عراق موفق بود؟
- ۶- میزان موفقیت آمریکا در ایجاد ثبات و امنیت در عراق چه مقدار بوده است؟

فرضیه تحقیق:

ایالات متحده آمریکا با به کار گیری قدرت نرم لزوم حمله به عراق را در افکار عمومی توجیه و پس از جنگ نیز همسو سازی افکار عمومی را در راستای منافع خود با استفاده از قدرت نرم دنبال می کند.

۱- ۵- تعاریف عملیاتی متغیر ها و واژه های کلیدی:

قدرت: باتوجه به تعاریف گوناگون ، بدست آوردن معنی دقیق از قدرت کار دشواری است اما بطور کلی قدرت به معنای توانایی عملی کردن خواستها به رغم مخالفت دیگران است، البته اگر چنین مقاومتی وجود داشته باشد.

قدرت نرم: واژه ای است که در نظریه روابط بین الملل به منظور توصیف قابلیت یک مجموعه سیاسی نظیر دولت برای نفوذ غیر مستقیم بر رفتار یا سلیق سایر مجموعه های سیاسی از طریق ابزارهای فرهنگی بکار می رود. تئوریسین قدرت نرم، جوزف نای آمریکایی است. به نظر نای، قدرت

نرم بیش از وادار ساختن یا توانایی به حرکت درآوردن مردم با استدلال، توانایی جذب مردم به نحوی است که اغلب منجر به رضایت و تسلیم شدن آنها (در برابر خواسته های ما) می گردد.

سیاست خارجی: در دهه های اخیر مفهوم سیاست خارجی گستره وسیع تری را در بر گرفته و در عین حال پیچیده تر شده است. به موازات این گستردگی حوزه سیاست خارجی، تعاریف آن نیز از تنوع و گستردگی برخوردار شده، اما به اختصار سیاست خارجی، مجموعه تدابیر و اقداماتی است که به منظور تأمین امنیت و منافع ملی از سوی یک کشور در قبال سایر بازیگران نظام بین الملل صورت می پذیرد و برگرفته از کارکرد رویدادهایی است که خارج از مرزهای ملی پدید می آیند و به طرز چشم گیری پویا و در تعامل با سیاست داخلی و نظام بین الملل است.

دیپلماسی عمومی: آن بخش از دیپلماسی است که فراتر از سطح مناسبات دولت با دولت بوده و هدف آن تأثیر گذاری بر تصمیم گیرندگان اصلی دیگر جوامع و کشورها از طریق انتقال پیام های کلیدی در خصوص وجه مثبت یک کشور است. به عبارت دیگر دیپلماسی عمومی به معنای تلاش های یک دولت برای درک، ارتباط و نفوذ در افکار عمومی کشورهای هدف در جهت تحکیم منافع ملی آن کشور به کار برده می شود.

عملیات روانی: استفاده دقیق و طراحی شده از تبلیغات و سایر امکانات به منظور تأثیر گذاری بر افکار، احساسات، تمایلات و رفتار گروه های دوست، دشمن و بی طرف برای دست یابی به اهداف ملی است.

۱-۶- روش تحقیق:

با توجه به اینکه چند متغیر مستقل بر روی یک متغیر وابسته تأثیر گذاشته، روش پژوهش همبستگی و همخوانی می باشد.

۱-۷- روش گرد آوری اطلاعات:

با توجه به اهمیت موضوع و مقطع زمانی، گردآوری اطلاعات از نوع توصیفی - تحلیلی است و کلیه اطلاعات با استفاده از منابع کتابخانه ای، اسناد و مدارک وزارت امور خارجه، مراکز تحقیقاتی، فصلنامه ها، مجلات، روزنامه ها، پایان نامه های مرتبط و همچنین اطلاعات موجود در سایت های اینترنتی معتبر می باشد.

۱-۸- قلمرو تحقیق:

در این تحقیق کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۰ با تکیه بر جنگ عراق مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است.

۱-۹- محدودیت ها و مشکلات تحقیق:

۱- عدم دسترسی کافی به منابع موجود به علت طبقه بندی بیشتر آنها

۲- محدودیت منابع مرتبط با موضوع

۱-۱۰- چارچوب نظری تحقیق:

فصل اول: کلیات تحقیق

فصل دوم: مطالعات نظری (قدرت نرم)

فصل سوم: مولفه های مهم قدرت نرم ایالات متحده آمریکا

فصل چهارم: پیشینه کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا (جنگ سرد)

فصل پنجم: تجزیه و تحلیل (کارکرد قدرت نرم ایالات متحده آمریکا در جنگ خلیج فارس (۲۰۱۰ - ۲۰۰۳))

فصل ششم: چشم انداز و نتیجه گیری

فصل دوم:

مطالعات نظری

مفهوم قدرت

ویژگی های قدرت

منابع قدرت

قدرت و اقتدار

قدرت و نفوذ

قدرت نرم

منابع قدرت نرم

روش های اعمال قدرت نرم

سیر تاریخی کاربرد قدرت نرم

۲-۱- مفهوم و تعریف قدرت

برای پرداختن به تعریف قدرت نرم بهتر است واژه قدرت را معنا کنیم که بی شک تعریف دقیق از آن دشوار است. در زبان فارسی واژه های بسیاری که به گونه ای مفهوم قدرت را برساند، هست. مانند: نفوذ، توانایی، نیرو، فشار، اقتدار، اعتبار، فتوا، امر، دستور، داوری، حکم، فرمان، پند و اندرز. و حتی واژگانی مانند رهبر، فرمانده، راهنما و معلم متضمن فکر داشتن نوعی توانایی و قدرت برتری کسی بر کس یا کسان دیگر است. (ابوالحمد، ۱۳۷۶، ۷۳)

فرهنگ معین قدرت را چنین تعریف می کند: توانایی داشتن، توانستن، توانایی، صفتی است که تأثیر آن بر وفق اراده باشد. مبدأ قریبی است که افعال مختلف از آن صادر شود و مبدأ عبارت است از فاعل مؤثر و قریب، یعنی بدون واسطه، قوه ای که متجمع شرایط تأثیر باشد و مرادف است با استطاعت. (معین، ۱۳۸۲، ۲۱۶۹)

دیکشنری آکسفورد نیز تعاریف زیر را از قدرت ارائه کرده است:

"توانایی انسان برای انجام دادن کاری یا عملی، "کنترل روی دیگران"، قدرت یعنی داشتن توانایی و اداره کردن یک فرد برای انجام اقدام مطلوب" یا "توانایی فرد، گروه، کشور یا دولتی برای نفوذ و اثر گذاری زیاد.

قدرت یکی از مفاهیم اصلی علم سیاست است، با آنکه معنای آن مورد توجه تمام تحلیل هایی است که در عالم سیاست انجام می گیرد، اما هنوز یکی از بحث انگیزترین مفاهیم علوم اجتماعی است و نگرش واحدی در خصوص مفهوم و گستره قدرت وجود ندارد.

قدرت اساساً به توان و استعداد انسان برای انجام دادن کاری که مطلوب اوست، اطلاق می شود. در واقع می توان گفت قدرت، عبارت است از توانایی و استعداد فرد برای انجام دادن کار و اعمال اراده بر افراد دیگر به منظور ایجاد رفتار مطلوب. قدرت را جوهر سیاست دانسته اند، زیرا به سیاست مدار و رهبر سیاسی توانایی تولید نتایج مورد نظرش را می دهد. قدرت موضوع نزاع و رقابت های سیاسی نیز هست. هدف نیروها و حرکت های سیاسی و احزاب و رهبران اجتماعی در تکاپوی سیاسی آنها، کسب اهرم ها و پایگاه های قدرت است تا بتوانند مطابق میل و اراده خود یا بر اساس سیستم و نظام ارزشی مورد نظر خود فرمان برانند و منافع خود و هواداران شان را تأمین و اسباب حفظ قدرت را نیز فراهم و رقبای خود اعم از افراد، گروه ها و دولت ها را از صحنه بیرون کنند. (حافظ نیا، ۱۳۸۲، ۱)

پژوهش گران سیاسی بسته به ایدئولوژی و جهان بینی خود تعریف های گوناگونی از قدرت به دست داده اند. برخی از این تعریف ها فهرست وار چنین است:

«ماکس وبر: قدرت امکان خاص یک عامل (فرد یا گروه) به خاطر داشتن موقعیتی در روابط اجتماعی است که بتواند گذشته از پایه ی اتکای این امکان خاص اراده خود را با وجود مقاومت، به کار بندد.
گرین: قدرت به طور ساده حد توانایی کنترل دیگران است به طوری که عملی را که از آنها خواسته شده است، انجام دهند.

دال: قدرت رابطه ای میان بازیگرانی است که در آن، بازیگری دیگر بازیگران را به عملی وا می دارد که در غیر این صورت آن عمل را انجام نمی دادند.

لاسول: قدرت، مشارکت در تصمیم گیری و رابطه میان فردی است.

مورگنتا: منظور از قدرت سیاسی اشاره به وجود کنترل در روابط متقابل دارندگان اقتدار عمومی و میان اقتدار عمومی و عامه مردم است. و تعریفی دیگر از او: توانایی انسان بر ذهن ها و اعمال دیگران، قدرت است.

هربرت گلدهامر و ادوارد شیلد: قدرت، توانایی تأثیر گذاردن بر رفتار دیگران بنا به هدفهای یک شخص است.

شوارزنبرگر: قدرت، توانایی تحمیل اراده مان است بر دیگران به اتکای ضمانت اجرای مؤثر در صورت عدم قبول.